

Малець С. С., аспірант,
Мукачівський державний університет (м. Мукачево)

СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає регулювання як процес впорядкування чого-небудь, керування чимось, підпорядкування його відповідним правилам, певній системі [1].

Податкове регулювання – це управління сукупністю відносин у сфері виробництва, обміну та споживання матеріальних благ і послуг в умовах конкретного суспільного ладу і конкретної держави з метою досягнення бажаних соціально-економічних результатів шляхом застосування специфічного інструменту – податків.

Регулювання визначається як сукупність заходів з боку суб'єкту управління, які підпорядковуються необхідності досягнення певної мети (стабілізаційного або стимулюючого характеру) в умовах мінливого зовнішнього середовища.

З позицій організації податкового регулювання до суб'єктів управління відносяться органи державного управління, які напряму або опосередковано впливають на економічні, соціальні та інші процеси в межах економічної системи. Метою застосування заходів виступає необхідність стабілізації поточної економічної ситуації в національній економіці та стимулювання економічного розвитку. До заходів що застосовуються можна віднести зміни в податковій системі та податкових ставках, надання податкових пільг, скасування певних видів податків тощо.

Основною метою податкового регулювання соціально-економічних процесів є фінансове забезпечення темпів і пропорцій розвитку економіки, а також фінансування соціальних гарантій населенню [2].

Недоліками існуючих наукових підходів до розуміння економічної сутності податкового регулювання економіки є те, що більшість науковців розглядають його відокремлено від інших форм впливу держави на соціально-економічні процеси в країні. Крім того, наукові підходи вітчизняних та зарубіжних учених недостатньо враховують особливості реалізації податкової політики в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи, що певною мірою

знижує ефективність податкового регулювання.

Проблемам визначення ролі податкового регулювання як складової механізму державного регулювання економіки присвячені дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Проте в працях науковців механізм податкового регулювання частіше всього не розглядається як елемент комплексної системи державного регуляторного впливу на розвиток економічної системи, а інструменти податкового регулювання досліджуються в умовах стабільного економічного розвитку. Це певним чином знижує ефективність інструментів податкового регулювання, що застосовуються державою.

Основним інструментом податкового регулювання виступають податки. З організаційно-правової сторони податок – це обов'язковий платіж, який надходить до бюджетного фонду у визначених законом розмірах і встановлені терміни [3].

Слід підкреслити, що визначення податків в контексті частини економічних відносин характерна для пострадянських економістів. Західна наука не вдається до розгляду економічної сутності податків, а сконцентровує увагу саме на їх організаційно-правовій формі. Крім того, у трактуваннях західних економістів звертається увага на примусовості та обов'язковості стягнення податків, а також на демократичності процесу визначення їх величини.

Через податкові інструменти можна впливати на вирішення будь-якої (і не тільки економічної) проблеми – від стимулювання економічного зростання до впливу на демографічні процеси в країні.

В процесі зміни економічної ситуації в країні зміст регулювання податкової системи постійно модифікується. Особливо значення податкового регулювання набуває в умовах ринкової системи як один із основних методів непрямого регулювання економіки.

В сучасній ринковій економіці податкове регулювання виконує такі функції:

- алокаційну – вплив на розподіл обмежених фінансових ресурсів з метою вирішення стратегічних і тактичних цілей державного регулювання економіки;

- перерозподільчу – передбачає участь держави у формуванні фондів фінансових ресурсів та переспрямуванні закумуляованих ресурсів на вирішення важливих економічних і соціальних проблем розвитку суспільства;

- регуляторну – дозволяє застосовувати інструменти

податкового регулювання в якості чинника стимулювання або стримування розвитку економічних процесів в країні;

- соціальну – дозволяє вирішити блок соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими верствами населення.

Література:

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. – т. 4.: Галузеве управління / наук.-ред. колегія : М. М. Іжа (співголова), В. Г. Бодров (співголова) та ін. – 2011. – 648 с.

2. Черничко Т. В. Використання важелів податкового регулювання на розвиток економічної системи / Т.В. Черничко // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. № 13. – Львів, 2003. – С. 196-200.

3. Налоги и налогообложение: учебник / А. В. Перов, А. В. Толкушкин. – 12-е изд., перераб. и доп. – М. : Издательство Юрайт, 2013. – 996 с.

Черен О.М.

слухачка магістратури спеціальності “Державна служба”,
Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ ФАКТОРНИХ ОБМЕЖЕНЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Управління фінансовим потенціалом територій розглядається в системі фінансово-ресурсного забезпеченні діяльності органів місцевого самоврядування і розглядається в науковій літературі та практиці державного і регіонального управління як сукупність відносин між органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами підприємницької діяльності й громадянами в процесі надання суспільних благ та його ресурсного забезпечення.

Управління фінансовим потенціалом органів місцевого самоврядування це – сукупність правових норм, фінансових інститутів, інструментів та фінансових відносин між суб'єктами та об'єктами державної регіональної політики, тобто органами державної влади та місцевого самоврядування, окремими адміністративно-

територіальними утвореннями та територіальними громадами, в процесі формування цільових грошових фондів у достатньому розмірі та їх ефективного використання з метою забезпечення комплексного збалансованого соціально-економічного розвитку територій. Управління фінансовим потенціалом територій тільки тоді стане ефективним, коли поряд із державними фінансами, чільне місце буде належати місцевим фінансам, як самостійному інституту та основі дієвого місцевого самоврядування.

Управління фінансовим потенціалом територій відбувається в умовах жорсткої фінансової кризи. Це гальмує процес становлення основ фінансової автономії місцевих органів влади та формування фінансової бази місцевого самоврядування. Фінансові проблеми органів місцевого самоврядування набули великої гостроти, хронічна нестача коштів, фінансових ресурсів у органів місцевого самоврядування та нестабільність їхніх доходних джерел стали проблемою справді загальнодержавної ваги. Як наслідок, на місцях не вирішуються найболючіші життєві проблеми людей, занепадають міське господарство, соціально-культурна сфера, освіта, охорона здоров'я, погіршується стан доріг та інших засобів комунікації. До цього додається ще й надзвичайно неефективна, збанкрутіла система менеджменту, як у центрі, так і на місцях, що базується на старих управлінських традиціях, коли все намагалися вирішувати з єдиного центру. За цих умов саме процес прискореного формування місцевих фінансів має стати серйозним фактором стабілізації ситуації в країні. Він дозволить залучити активність та енергію багатьох тисяч територіальних громад, які з прохачів грошей перетворяться на суб'єкти, що заробляють ці гроші. Для ефективної діяльності органів місцевого самоврядування їм потрібна стійка фінансова база, яка б забезпечила належне виконання ними покладених на них функцій. Однак слід зауважити, що фінансові потреби місцевих органів влади, як правило більші, ніж їхні власні ресурси та перерахування з державного бюджету.

Проблема оптимізації джерел фінансування делегованих та власних повноважень на різних рівнях місцевих бюджетів має кілька складових. В першу чергу для її вирішення необхідним є розгляд питання раціонального розмежування постачання різних видів благ та послуг між окремими рівнями бюджетної системи. Наступним кроком є встановлення оптимального джерела їх фінансування та делегування – тобто віднесення до власних, або ж делегованих